

**Ministerstvo financí ČR
Odbor 73 – Procesní agendy a regulace hazardu
Letenská 15,
118 10 Praha 1**

V Praze dne 28. 2. 2020

K č. j. MF-33387/2019/73-1

Přílohy: *dle textu*

Věc:

**Vyjádření IPRH k první části Analýzy regulace hazardních her –
Zodpovědné hraní**

Institut pro regulaci hazardních her z.s., IČO: 07542232, se sídlem: Opletalova 921/6, Praha – Nové město, PSČ: 110 00 (dále jen „Institut“ či „IPRH“) obdržel od Ministerstva financí České republiky žádost o součinnost ve věci Analýzy regulace hazardu v České republice (dále jen „ARHA“). Na základě společného jednání IPRH a zástupců ministerstva byla lhůta pro odpověď na tuto součinnost prodloužena do 28. 2. 2020. S ohledem na uvedené činí IPRH toto vyjádření, v rámci, kterého se:

- (i) obecně vyjádří k nezbytnosti komplexního hodnocení,
- (ii) zodpoví ministerstvem položené otázky a
- (iii) zhodnotí současnou koncepci zodpovědného hraní.

I. Obecné vyjádří k nezbytnosti komplexního hodnocení

Předně bychom se chtěli obecně vyjádřit k nezbytnosti provádění komplexního hodnocení jako nezbytného kroku pro přijetí jakýchkoliv regulačních opatření. Základem takového hodnocení by vždy měly být odborné studie a analýzy vyjadřující se k účelnosti a dopadům jednotlivých opatření, příklady dobré praxe a srovnání fungování těchto regulačních nástrojů v jiných jurisdikcích, kde byly již implementovány a v praxi uplatňovány. **Politika v oblasti hazardních her by tak měla být vždy založena na komplexních a jasných důkazech plynoucích z vědeckého výzkumu.** Podle mezinárodních doporučení by při zavádění regulačních pravidel mělo být vždy dopředu analyzováno, (i) zda jsou zaváděná opatření účinná, (ii) zda přínosy jejich zavedení převyšují nad náklady a (iii) zda jsou nezamýšlené

důsledky minimalizovány.¹

Zvláštností v tomto směru je skutečnost, že jakkoliv se obvykle jeví nastavování regulačních pravidel jako souboj státu s regulovaným odvětvím, ve skutečnosti se zájmy státu a legálních provozovatelů v oblasti regulace hazardních her do značné části překrývají a mělo by se tak spíše jednat o spolupráci na vyvážené regulaci. Společným zájmem je především, aby hraní hazardních her bylo férové, nedocházelo v rámci nich k páchání trestné činnosti, aby se prostřednictvím provozovatelů hazardních her neprali „špinavé peníze“, nedocházelo k match-fixingu a hráli jen takové osoby, které si to mohou dovolit a mají hraní hazardních her jako zábavu a společenskou událost. **Stát i legální provozovatelé mají proto společný zájem na tom, aby se hazardní hry odehrávaly v legálním prostředí, kde legální provozovatelé budou schopni generovat dostatečný zisk k tomu, aby dokázaly konkurovat nelegálním provozovatelům a zároveň generovaly dostatečné příjmy pro stát, který jejich podnikání nastavuje mantinely.** Z těchto příjmů pak stát může hradit odborné programy a související služby snižující negativní společenské dopady všech závislostních statků (hazardního her, tabáků, alkoholu a návykových látek). Proto je pro regulátora velmi důležitým, ačkoliv opomíjeným, kritériem postoj společnosti k hazardnímu hraní. Postoje, jaké chová společnost k hazardním hrám jsou velmi důležité, neboť ve svém souhrnu mají významný dopad na tvorbu zákonů a formování politik, kterými se řídí regulace hazardních her v dané společnosti. Rozhodne-li se tedy regulátor jít cestou regulace hazardních her, kdy z tohoto druhu podnikání učiní legální podnikání, neměl by takové podnikání ostrakizovat, ale naopak svým přístupem napomáhat k jeho pozitivnímu vnímání. Není tak proto podle našeho názoru příliš vhodné hovořit o boji s hazardem, jak je často mediálně prezentováno, protože takové chápání je spíše ke škodě věci. Proto by bylo vhodnější mluvit o snaze všech zainteresovaných subjektů, jejímž cílem je účinná regulace hazardních her.

Již zmíněný vznik a nárůst nelegálního hazardu jako hlavní důsledek příliš přísných regulačních opatření by měl být pro každého regulátora jedním z nejdůležitějších kritérií při zvažování, zda opatření přijmout či nikoliv. **Protože i když jsou přijata opatření mající za cíl chránit hráče a rizikové osoby, vznik a rozvoj nelegálního hazardu může veškeré tyto snahy zmařit.** Nelegální hazardní trh totiž žádným způsobem nechrání ani hráče ani rizikové osoby a už vůbec nepřijímá opatření eliminující negativní dopady hazardních her. Rovněž žádným způsobem nepřispívá do veřejných rozpočtů, z kterých naopak jsou nadále hrazeny společenské náklady související se všemi závislostními statky, a to včetně nákladů orgánů veřejné moci na vyhledávání a potírání nelegální nabídky, jejíž celospolečenské náklady jsou nesrovnatelně vyšší než nabídky přísně regulované zákonnou úpravou. Uváděné je podloženo řadou

¹ Abbott, Max; Binde, Per; Clark, Luke; Hodgins, David; Johnson, Mark; Maniowabi, Darrel; Quilty, Lena; Spångberg, Jessika; Volberg, Rachel; Walker, Douglas; Williams, Robert.(2018). Conceptual Framework of Harmful Gambling: An International Collaboration, Third Edition. Gambling Research Exchange Ontario (GREO), Guelph, Ontario Canada s 19
[https://www.greo.ca/Modules/EvidenceCentre/files/Abbott%20et%20al%20\(2018\)%20Conceptual%20framework%20of%20harmful%20gambling%20-%20third%20edition.pdf](https://www.greo.ca/Modules/EvidenceCentre/files/Abbott%20et%20al%20(2018)%20Conceptual%20framework%20of%20harmful%20gambling%20-%20third%20edition.pdf)

odborných studií viz následující závěr: Pokud je například přijato velmi přísné regulační opatření vedoucí k drastickému omezení nabídky legálního provozování hazardních her, hazardní hráči mohou být v důsledku tohoto omezení motivováni substituuovat spotřebu hazardních her na černém trhu, kde jim mohou zcela nekontrolovatelné podmínky způsobovat mnohem větší újmu.²

V České republice byla do zákona o hazardních hrách převzata značná část doporučení, obsažených v mezinárodních přehledech, která mají pomoci k snížení škodlivosti hazardního hraní³. **Samotné převzetí veliké většiny doporučení však nemusí nutně vést k lepší prevenci a snížení škod vyplývajících z hraní hazardních her.** K uváděnému bohužel s ohledem na poznatky našich členů došlo i v České republice. Tyto poznatky budou dále podrobněji rozebrány. Obecně však potvrzují, že i když se jedná o zavedená opatření, ta mohou regulátorovi sloužit jako inspirace, je nutné jejich přijetí podrobit důsledné analýze, tedy zda skutečně napomáhají k dosažení sledovaných cílů v daných podmínkách. Realistická politika v oblasti závislostí by se tak měla zakládat na důsledném monitorování zavedených opatření, jejichž dopady a účinnost by měla být pravidelně vyhodnocována, popřípadě modifikována v souvislosti s vývojem trendů a aktualizována podle posledních vědeckých poznatků, což potvrzuje i národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním (2017-2027).⁴ Uváděné potvrzuje i kanadský profesor Robert J. Williams, který v této souvislosti upozorňuje na skutečnost, že státy po celém světě do svých regulačních rámců zavádějí preventivní opatření zodpovědného hraní bez toho, aby počkaly na „všechny důkazy“ o jejich efektivitě. Historická zkušenost nám bohužel říká, že jakmile se vytvoří preventivní nebo léčebný program, je často velmi obtížné jej nahradit, i když se později objeví účinnější alternativní opatření a postupy. Tato zkušenost je podle Williamse zvláště patrná v politikách prevence a léčby látkových závislostí, kde nejčastěji používané (a zakořeněné) vzdělávací iniciativy pro prevenci a léčbu bývají často ty neméně efektivní.⁵

II. Vyjádření k části I. a II. – Odpovědi na položené dotazy

IPRH si dovolil otázky týkající se obdobného tématu seskupit do následujících bloků, ke kterým vždy uvede souhrnnou odpověď.

² Jiří Schwarz, Aleš Rod, Jakub Žofčák. Regule hazardu v ČR – východiska, podoba a dopady změn. Centrum ekonomických a tržních analýz, z. ú., 2015 s 5

³ Alex Blaszczyński. Harm minimization strategies in gambling: An overview of international initiatives & interventions s 5-7

https://www.researchgate.net/publication/239548997_Harm_minimization_strategies_in_gambling_An_overview_of_international_initiatives_interventions

⁴ Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027, s 17-18

https://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plan/Narodni_strategie_2019-2027_fin.pdf

⁵ Williams, R.J., West, B.L., & Simpson, R.I. (2012). Prevention of Problem Gambling: A Comprehensive Review of the Evidence, and Identified Best Practices. Report prepared for the Ontario Problem Gambling Research Centre and the Ontario Ministry of Health and Long Term Care. October 1, 2012.pdf

1. Strategie a vzdělávací kampaně – otázky č. 1 a ž 4
2. Rejstřík vyloučených osob – otázky č. 5 až 9
3. Frekvence účasti na hře – otázka č. 10
4. Zájem hráčů o herní plán a informace ze zákonné informační povinnosti – otázka č. 11
5. Hra play for fun – otázka č. 12
6. Bonusy, spotřebitelské soutěže a VIP programy – otázky č. 13 až 17
7. Omezení doby účasti a povinná přestávka ve hře – otázky č. 18 až 19
8. Sebeomezující opatření – otázky č. 20 až 21
9. Marketing a reklama – otázky č. 22 až 26.

V odpovědích jsou zahrnuty i odpovědi našich partnerských asociací Asociace provozovatelů kasin a UNASO, a proto jsou dále v textu zahrnuty v odpovědích IPRH jako *odpovědi členů IPRH*.

1. Strategie a vzdělávací kampaně – otázky č. 1 a ž 4

Zodpovědná politika na straně provozovatelů hazardních her je jedním z důležitých nástrojů zodpovědného hraní vedoucí k prevenci vzniku a rozvoje problémového hráčství. Jsou to totiž právě provozovatelé hazardních her, kteří se jako první setkávají s potenciálně problémovými hráči a jsou schopni je detekovat. Jedná se o součást relativně nového a zdravého trendu tzv. společenské odpovědnosti uplatňovaného v rámci firemní filosofie úspěšných firem. Tato firemní politika může rovněž přispět ke změně vnímání českého hazardního trhu širokou veřejností tak, aby byl vnímán jako čestný, kompetentní a sociálně odpovědný segment legálního zábavního a volnočasového průmyslu, což bude rovněž ve prospěch regulátora hazardních her, jak již bylo shora konstatováno. Uvědomujeme si, že v této oblasti má současný trh hazardních her určitý prostor pro zlepšení. Snaha zlepšit současné vnímání hazardních her regulátorem i samotnou veřejností byl i jeden z důvodů vzniku IPRH. Cílem naší práce je tak, co nejvíce podporovat firemní společenskou odpovědnost vedoucí především k ochraně hráčů hazardních her a pracovat na projektech, které ji budou dále rozvíjet. Vzhledem k tomu, že IPRH funguje teprve rok, jsme v této činnosti teprve na začátku.

Pokud se týká běžných forem zodpovědné politiky firem podnikajících v oblasti závislostních statků, můžeme hovořit o podpoře vědeckých výzkumů, financování nebo realizování preventivních programů nebo odborné léčby nebo vzdělávací osvětové kampaně. Přestože si plně uvědomujeme důležitost těchto aktivit, ve kterých se rovněž hodláme aktivně angažovat, je zároveň nutné si přiznat jejich omezený efekt. Profesor Williams ve své přehledové analýze mezinárodně uplatňovaných opatření došel totiž k závěru, že nejčastěji přijímaná preventivní opatření patří obvykle také mezi ty nejméně účinná. Jako příklad těchto častých, avšak minimálně účinných opatření uvádí například osvětové a informační kampaně, zavádění principů zodpovědného hraní na technických zařízeních či možnost sebevyloučení na straně hráče.⁶ Na druhou stranu je nutno říct, že efektivita informačních kampaní ve formování

⁶ Williams, R.J., West, B.L., & Simpson, R.I. (2012). Prevention of Problem Gambling: A Comprehensive Review of the Evidence, and Identified Best Practices. Report prepared for the Ontario Problem Gambling Research Centre and the Ontario Ministry of Health and Long Term Care. October 1, 2012. <https://opus.uleth.ca/bitstream/handle/10133/3121/2012-PREVENTION-OPGRC.pdf>

postojů společnosti k hazardním hrám byly poměrně spolehlivě získány, schopnost kampaní vyvolat skutečné změny v chování hráčů, jak uvádí i prof. Williams, je méně vědecky podložená.⁷ Z pohledu efektivity informačních kampaní se zdá být velmi důležité především to, jakým způsobem jsou informace hráčům prezentovány. Zdá se, že informační kampaně mají velmi omezený dopad, pokud nejsou jejich adresáti výslovně vyzváni k tomu, aby věnovaly informačním kampaním svou pozornost nebo pokud nejsou zaměřeny na úzkou skupinu osob, pro které jsou v kampaních prezentované informace skutečně relevantní.⁸

IPRH s ohledem na odborné studie apelující na důležitost sledování chování hráčů, jako nejúčinnějšího nástroje pro prevenci problémového chování hráče, považuje za nejdůležitější nástroj současného trhu hazardních her v této oblasti vybudování **programu, který umožní včasnou identifikaci problémových hráčů a nabídne jim okamžitou a účinnou pomoc**. Nástroj včasného rozpoznání problémového chování hráčů hazardních her může mít využití i v tom, že výše popsaná opatření zodpovědného hráčství jako jsou sebeomezující limity nebo možnost vyloučení z hraní hazardních her by v případě fungování tohoto nástroje nemusely být aplikovány plošně na všechny hráče hazardních her, ale pouze na ty, kteří s hraním hazardních her, již problém mají, stejně jako na ty, u kterých existuje zvýšené riziko, že k problémového hraní směřují. **IPRH v současné době se dvěma svými členy pracuje na vybudování takového nástroje za účasti odborníků z Národního ústavu duševního zdraví**. Ve světě již takové nástroje existují⁹, avšak domníváme se, že s ohledem na specifičnost českého právního řádu na poli hazardních her je nutné vybudovat specifický systém cílený na české hráčské prostředí.

Sám IPRH v letošním roce plánuje v této oblasti:

- (i) projekt na vybudování **nástroje pro včasnou detekci problémového hráčského chování**. Mělo by se jednat o systém, který by predikoval možný vznik problémového hráčství a takto identifikované klienty hazardních firem včas upozorňoval na možné riziko vzniku problémového hraní. Je zřejmé, že cílené upozornění konkrétního klienta, které vychází z jeho skutečného chování v uplynulém období, je mnohem efektivnější než obecná varování a všeobecná

⁷ Gainsbury, S., & Blaszczynski, A. (2012) Harm minimisation in gambling. In R. Pates & D. Riley (Eds). Harm reduction in substance use and high-risk behaviour: International Policy and Practice. Oxford: Wiley-Blackwell. s 9-10

https://www.researchgate.net/publication/312167670_Harm_minimisation_in_gambling

Williams, R.J., West, B.L., & Simpson, R.I. (2012). Prevention of Problem Gambling: A Comprehensive Review of the Evidence, and Identified Best Practices. Report prepared for the Ontario Problem Gambling Research Centre and the Ontario Ministry of Health and Long Term Care. October 1, s 17 2012. <https://opus.uleth.ca/bitstream/handle/10133/3121/2012-PREVENTION-OPGRC.pdf>

⁸ Monaghan, SM & Blaszczynski, A 2010, 'Electronic gaming machine warning messages: information versus self-evaluation', Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied, vol. 144, no. 1, pp. 83-96 https://www.researchgate.net/publication/41110180_Electronic_Gaming_Machine_Warning_Messages_Information_versus_Self-Evaluation

⁹ Playscan (<http://playscan.com>), BetBuddy (<http://bet-buddy.com>) nebo ARIC (<https://www.featurespace.com/products1/aric-responsible-gambling/>)

omezení. Cílem projektu bude zjistit klíčové charakteristiky hráčského chování, které se zobrazují v hráčském účtu při rozvoji problémového hraní (četnost sázek, doba hraní, výše sázek, typy sázek, rizikovost...), a jakým způsobem hráči pracují s možnostmi nastavení sebeomezujících opatření (opět ve srovnání přesných dat a subjektivních pocitů klienta). Na základě takto získaných informací vytvořit **program, který by měl sloužit k včasnému rozpoznání okamžiku, kdy hráč ztrácí nad svým chováním kontrolu a nástroje, jak tomuto hráči v daný okamžik co nejúčinněji pomoci.**

- (ii) přípravu **etických kodexů**, které jsou velmi moderním nástrojem regulace, zejména ve Velké Británii. Účast na tvorbě takových kodexů je pro provozovatele hazardních her součástí shora uváděné firemní politiky společenské odpovědnosti. Jejich cílem je stanovení a přijetí opatření samotnými provozovateli hazardních her, které budou dodržovány velkou částí trhu, a povedou ke snížení negativních společenských dopadů hazardních her. První oblastí by měla být v současné době na mezinárodním poli velmi diskutovaná reklama na hazardní hry, kdy další oblasti regulace budou následovat.
- (iii) otevřít **koncepční odbornou diskuzi nad podobou regulace hazardních her a její komparací s ostatními závislostními statky**. V rámci tohoto projektu si IPRH klade za cíl objasnit odborné a široké veřejnosti, formou tiskových konferencí, dalších mediálních výstupů a informačních grafik, regulaci hazardních her v České republice a zlepši tak vnímá hazardních her širokou veřejností.

Odpovědi našich členů:

Z odpovědí našich členů je zřejmé, že **82 % společností disponuje strategií zodpovědného hraní**, kterou promítá do provozní praxi. Nástroje prostřednictvím, kterých ji uvádí do provozu jsou například:

- zákaz propagace společnosti na akcích určených primárně dětem na základě interního rozhodnutí společnosti,
- varování typu „desatero zodpovědného hráče“,
- informační tabule umístěné v kamenných provozovnách k zodpovědnému hraní obsahující například test závislosti, kontakty na odborné poradny a odborníky,
- letáky obsahující obdobné shora uvedené informace zodpovědného hraní nabízené v rámci kamenných provozoven.

Ve vzdělávacích a preventivních kampaních se angažuje 19 % členů IPRH tím, že se účastní ve spolupráci s odborníky vzdělávacích kampaních upozorňujících na riziko nadměrné účasti

na hazardních hrách.

Činnost zaměřující se na vyhledávání rizikových osob je vykonávána **43,75 %** našich členů. Tito shodně uvedli, že analyzují získaná data podle svých interních kritérií a sledují výkyvy chování hráčů nebo pohyby neodpovídajících finančních prostředků. Dále pak pozorováním chování hráčů a rozhovory s nimi přímo v herním prostoru.

Členové v **93,75 %** disponují zpětnou vazbou ze strany hráčů. Nicméně ze zaslaných odpovědí se jedná o reakce hráčů na zákonná sebeomezující opatření, protože jak jsme již uváděli ve vyjádření k položeným otázkám, hráči nerozlišují, zda se jedná o opatření provozovatele nad rámec zákona nebo o zákonné opatření. Reakce spočívají hlavně v odmítnutí nastavení sebeomezujících opatření, což dokládá údaj, že v land-based prostředí si opatření nastavilo 0,23 % hráčů a v online 9,05 %. Přičemž odmítne-li hráč opatření v rámci registrace, již se k jejich nastavení poté nevrátí. Nejčastějším důvodem pro nenastavení si těchto opatření je zdlouhavý proces registrace trvající se všemi náležitostmi i desítky minut.

2. Rejstřík vyloučených osob – otázky č. 5 až 9

V návaznosti na náš dřívější dopis ve věci vyjádření k položeným otázkám je podle názoru IPRH nejdůležitější, aby **byl proces možného sebevyloučení pro hráče, co nejjednodušší a nejrychlejší**. Jedině tak může být v co nejvyšší možné míře naplněna efektivita tohoto opatření, které však podle IPRH není prozatím velmi hráči využíváno, a to ještě za situace, kdy je proces mnohem jednodušší, protože je žádost o sebevyloučení podávána přímo u provozovatelů hazardních her jako prvního kontaktního místa s hráčem. Například v novele (§ 16b odst. 4) navrhovaná povinnost ověření podpisu u žádosti o zápis do rejstříku vyloučených osob považujeme za zcela odrazující hráče od podání takové žádosti. Rozumíme nutnosti ověření identity žádající osoby a ověření, že je projevena jeho svobodná vůle, nicméně uváděné by bylo ověřitelné v rámci herního prostoru přímo provozovatelem hazardních her. V rámci on-line prostředí by totožnost osoby byla ověřitelná obdobně jako v rámci procesu registrace. Jednalo by se již o zaregistrovaného hráče, je jeho totožnost již zjištěna.

I přes skutečnost, že možnost sebevyloučení byla totiž implementována v celé řadě jurisdikcí, přesvědčivé výsledky o efektivitě tohoto opatření podle provedených studií zatím chybějí. Existují důkazy, že program umožňující sebevyloučení vedou ke snížení závažnosti problémů a k omezení související psychologické tísně pouze u malé menšiny z těch, kteří se rozhodnou tento institut využít. Sebevyloučení si navíc nastaví dobrovolně pouze 1 % problémových hráčů. Je tudíž třeba vyvinout úsilí, aby tato opatření byla skutečně využívána těmi, kteří možnost sebevyloučení z hazardních her potřebují nejvíce.¹⁰

¹⁰ Gainsbury, S., & Blaszczynski, A. (2012) Harm minimisation in gambling. In R. Pates & D. Riley (Eds). Harm reduction in substance use and high-risk behaviour: International Policy and Practice. Oxford: Wiley-Blackwell. Pp. 263-278, s 14

Ačkoliv se ministerstvo na **technické hodnocení zajištění ověřovací služby** v rámci projektu ARHA prozatím nedotazovalo, dovolujeme si se s ohledem na **diskutovanou oblast a její souvislost s rejstříkem vyloučených osob** vyjádřit i k této problematice. A to především proto, že zkušenosti členů IPRH s dosavadním fungováním ověřovací služby pro ověření totožnosti a věku hráčů nejsou příliš pozitivní, a to s ohledem na velmi časté výpadky této služby.

Podle části V. čl. 21 *Doporučení Evropské komise ze dne 14. 7. 2014, o zásadách pro ochranu spotřebitelů a hráčů služeb hazardních her online a pro prevenci hraní hazardních her online nezletilými osobami*, 2014/478/EU, je uvedeno, že členské státy by měly zajistit, **aby ověření totožnosti bylo provedeno v přiměřené lhůtě a nepředstavovalo pro spotřebitele nebo provozovatele zbytečnou zátěž**, a rovněž, aby **registrační systémy umožňovaly alternativní způsob ověření totožnosti pro případ dočasné nedostupnosti databáze**. Uváděné však není současnou právní úpravou zajištěno, a proto bychom navrhovali, aby i tato oblast byla předmětem ARHA. V důsledku výpadku ověřovací služby totiž není zajištěno ověření totožnosti dálkovým způsobem prostřednictvím Ministerstva financí, jak předpokládá zákon o hazardních hrách, a proces registrace hráče se tak nepřiměřeným způsobem prodlužuje, v případě delších výpadků dokonce zcela znemožňuje. Velmi časté výpadky ověřovací služby a z toho plynoucí důsledky pro provozovatele hazardních her je rozhodně možné klasifikovat jako zcela nepřiměřenou a zbytečnou zátěž legálních provozovatelů hazardních her, a to zejména v situaci, kdy samo Doporučení Evropské komise tyto situace předpokládá a doporučuje, aby je národní úpravy řešily prostřednictvím alternativních způsobů ověření totožnosti.

Inspirací by ministerstvu mohla být slovenská právní úprava představovaná současným zákonem č. 30/2019 Z.z., *o hazardných hrách a o zmene a doplnení niektorých zákonov*, která převzala úpravu rejstříku vyloučených osob z dřívějšího zákona č. 171/2005. Slovenská právní úprava řeší situaci technického výpadku na straně systému provozovaného státem následujícím způsobem. Dojde-li k výpadku tohoto systému, je informace o takovém výpadu zveřejněna na příslušné internetové stránce, kdy od tohoto zveřejnění není provozovatel hazardní hry povinen využívat rejstřík vyloučených osob, a to až do okamžiku, než dojde ke zveřejnění informace o obnovení nepřetržitého vzdáleného přístupu na stejné internetové stránce. Viz § 34 odst. 9 zákona č. 30/2019 Z.z.: *Správca registra je povinný umožniť prevádzkovateľovi hazardnej hry na účely porovnania totožnosti fyzickej osoby nepretržitý prístup do registra vylúčených osôb, a to len k údajom o tom, či konkrétna fyzická osoba je zapísaná v registri vylúčených osôb. Ak správca registra nemôže umožniť nepretržitý prístup prevádzkovateľovi hazardnej hry do registra vylúčených osôb, oznam s uvedením dôvodu tejto skutočnosti zverejní na svojom webovom sídle, pričom prevádzkovateľ hazardnej hry v čase od zverejnenia takého oznamu až do zverejnenia oznamu na tomto webovom sídle o obnovení nepretržitého prístupu do registra vylúčených osôb nie je povinný využívať register vylúčených osôb. Ak prevádzkovateľ hazardnej hry nemôže využívať register vylúčených osôb z dôvodov na svojej strane, splnenie*

jeho povinností podľa § 33 ods. 2 a 3 tým nie je dotknuté. Prístup do registra vylúčených osôb má prevádzkovateľ hazardnej hry počas platnosti individuálnej licencie alebo počas platnosti potvrdenia o splnení oznamovacej povinnosti podľa § 38. Taková úprava pak naplňuje shora uváděné doporučení Evropské komise a eliminuje rizika spojená s případně uplatňovanou náhradou škody ze strany provozovatelů hazardních her.

Jako další variantou splňující shora uvedené doporučení, je v případě výpadku ověřovací služby normativně umožnit alternativní způsob ověření totožnosti, kterým by mohl být ověření věku a totožnosti hráče za jeho fyzické přítomnosti na základě předloženého dokladu totožnosti. Ověření totožnosti a věku na základě fyzické přítomnosti po předložení platného dokladu totožnosti, při kterém se ověřuje i shoda podoby fyzicky přítomné osoby s vyobrazením na předloženém dokladu, představuje totiž ve skutečnosti mnohem větší míru právní jistoty v ověření totožnosti a věku hráče než pouhé dálkové ověření existence jím poskytnutých údajů v registru obyvatel. To dokládá mimo jiné i znění zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, který považuje osobní identifikaci klienta povinnou osobou za základní a nejspolehlivější nástroj k provedení jeho identifikace.

Dále bychom považovali za vhodné provést zhodnocení současného znění § 17 zákona o hazardních hrách, které stanovuje povinnost ověřovat zapsání osoby do rejstříku vyloučených osob při každém vstupu do herního prostoru a při každém přihlášení do uživatelského konta, a to s ohledem na účelnost takové povinnosti ve vztahu k míře zátěže kladené na provozovatele hazardních her a samotné hráče. Pro online prostředí je ověření osoby v rejstříku vyloučených osob při přihlášení do uživatelského konta jediné možné řešení. Avšak pro land-based prostředí se jedná v podstatě o dvojí ověřování. Pro naplnění účelnosti tohoto opatření, kterým je zamezení účasti na hazardní hře vyloučeným osobám, by bylo plně dostačující při zachování adekvátní zátěže zúčastněných stran, aby byla osoba ověřována při vstupu do herního prostoru, protože se jedná o první „kontaktní“ místo hráče s herním prostorem. Je-li hráč uveden v rejstříku, nedojde už ani k jeho vpuštění do prostoru a je tak naplněn smysl dotčeného ustanovení.

Rovněž by bylo vhodné promítnout do právní úpravy stanovisko Generálního ředitelství cel ve věci osob, které nepodléhají identifikaci u vstupu do herního prostoru - <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/zadatele-a-provozovatele/stanoviska/2018/stanovisko-k-povinnosti-provozovatele-he-31371>

Odpovědi našich členů:

Opatření zodpovědného hraní nad rámec zákona o hazardních hrách v podobě akceptování žádosti o zrušení uživatelského konta nebo jeho deaktivaci, nebo zákaz vstupu do herního prostoru umožňuje **68, 75 % členů IPRH**. Žádost je možné doručit e-mailem, sdělit zákaznické podpoře za písemného potvrzení, poštou nebo požádat personál přímo v herním

prostoru. Jsou akceptovány pouze žádosti od samotných hráčů, nikoliv členů rodiny.

Z uváděného procenta členů IPRH, kteří provádí opatření nad rámec zákona o hazardních hrách, uvedlo **počet takových žádostí 63,6 %** a jedná se dohromady o 342 žádostí, z čehož 224 jich bylo podáno u provozovatelů majících společná uživatelská konta pro land-based a online prostředí a 118 jich bylo podáno u provozovatelů provozujících pouze v land-based prostředí.

V čem se členové IPRH shodli ve **100 %** je **příprava na spuštění rejstříku vyloučených osob**. Všichni se rovněž shodli, že je tato implementace bude stát vysoké finanční náklady. Jsou uváděny náklady v řádech jednotek milionů. Dále shodně uvedli, že za největší problém implementace rejstříku považují negarantovanost jeho bez odstávkového provozu a frekvenci ověřování shody hráčů, zejména v land-based prostředí.

3. Frekvence účasti na hře – otázka č. 10

U této otázky IPRH nadále setrvává na připomínce uvedené ve vyjádření ze dne 18. 2. 2020, tedy že není možné za jednu účast v land-based provozování považovat vstup do herního prostoru, protože účastník hazardní hry nemá povinnost při každém svém vstupu do herního prostoru se rovněž i účastnit hazardní hry.

Pokud se týká online prostředí jsou požadované údaje následující:

- méně než 5 - podíl 29,66%
- 5 až 15 - podíl 25%
- více než 15 - podíl 45,33%

4. Zájem hráčů o herní plán a informace ze zákonné informační povinnosti – otázka č. 11

Podle dostupných studií týkajících se mimo jiné i smysluplnosti informačních povinností, zvyšuje efektivitu těchto opatření **také personalizovaná normativní zpětná vazba o hráčské seanci**, tedy kromě obecného informování také jakési zasazení do kontextu. Proto IPRH považuje za velmi důležité vybudování speciálního nástroje pro detekci hráčského chování, který by následně takto identifikované klienty hazardních firem včas upozorňoval na možné riziko vzniku problémového hraní a v důsledku toho by jim mohla být adresována cílená odborná pomoc.

Odpovědi našich členů:

Návštěvnost určité části internetových stránek je monitorována **43,75 %** členy IPRH se

závěrem, že je tato návštěvnost marginální.

5. Hra play for fun – otázka č. 12

Provozovatelé neevidují osoby, které se účastnili hry play for fun a poté požádali o registraci. Nad rámec uvádíme, že IP adresa není příliš vypovídající údaj, protože řada uživatelů internetového připojení nemá pevnou IP adresu.

6. Bonusy, spotřebitelské soutěže a VIP programy – otázky č. 13 až 17

Týká-li se této oblasti otázek nadále trvá námi uvedené v předchozím vyjádření, že dotazy z této oblasti jsou velmi detailního charakteru a míří na jednu z nejcitlivějších částí obchodního tajemství a know-how provozovatelů hazardních her. V rámci jednotlivých společností jsou v řadě případů tyto informace v požadovaném detailu známe jen několika málo osobám v nejužším vedení společnosti. Nic na tom nemění ani navrhované domnělé zobecnění, protože popis těchto programů bez pouhého uvedení jména takového programu je nadále velmi detailní popisnou informací, která je součástí obchodního tajemství společnosti v souladu s § 504 zákona č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník, protože se *jedná o konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné informace společnosti, u kterých je odpovídajícím způsobem zajišťováno jejich utajení.*

K regulaci této oblasti uvádí IPRH následující. V této oblasti došlo s přijetím zákona o hazardních hrách k značné změně, protože předchozí právní úprava v zákoně č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění ke dni jeho zrušení, byla dokonce Nejvyšším správním soudem shledána za rozpornou s evropským právem, a to rozsudkem ze dne 24. 8. 2016, sp. zn. 8 As 136/2015–51. Proto novou právní úpravou došlo k vyloučení spotřebitelských soutěží z režimu zákona o hazardních hrách. Překvapujícím pak pro celý hazardní trh bylo vydání *Stanoviska k právní povaze jednotlivých plnění poskytovaných v rámci provozování hazardních her a v souvislosti s ním*, které uvedenou logiku zcela nabouralo, když konstatovalo, že veškeré plnění, které směřuje od provozovatele k hráči a je závislé na náhodě je nutné považovat za hazardní hru, **bez ohledu na skutečnost, zda hráč za možnost účastnit se takové soutěže platí vklad do hry, nebo je mu možnost vyhrát poskytnuta zdarma, jako odměna za nákup služby v podobě účasti na hazardní hře.** Narušilo tím jednak systematiku zákona o hazardních hrách, když popírá základní tři konstrukční znaky, které odlišují hazardní hry od ostatních soutěží a her (sázka, předem neznámá okolnost z části nebo zcela rozhodující o výsledku hazardní hry, výhra), a zavedlo diskriminaci provozovatelů hazardních v porovnání s ostatními obchodníky. Přestože se dá pochopit snaha regulátora eliminovat jakoukoliv podporu hraní hazardních her, je dotčené stanovisko v této oblasti vnitřně rozporné. Uváděné plyne **z přístupu tohoto stanoviska k omezení atraktivity hazardních her a ochraně sázejících před riziky problémového hráčství.** Podle tohoto stanoviska nemůže například provozovatel kursové sázky vyhlásit soutěž, ve které odmění hráče, který trefí v daném období

nejvyšší kurs (neboť tuto skutečnost ovlivňuje náhoda). Nebo, aby provozovatel kursově sázky v rámci reklamní akce nabídl hráčům možnost, že nevýherní sázky následně zařadí do slosování o získání věcné ceny, a to přesto, že za tuto možnost nemusí hráči platit žádný vklad ani jiné plnění. Na druhou stranu v souladu se stanoviskem může provozovatel vyhlásit soutěž, podle které vyhraje nový automobil hráč, který u daného provozovatele za roční období vsadí nejvíc peněz, nebo nejčastěji navštíví herní prostor, nebo stráví hraním hazardních her za daný rok největší množství času. **Považovat prvek náhody za riziko z pohledu vzniku závislosti a umožnit naopak motivovat hráče provozovateli hazardních her co k nejčastější účasti a co nejvyšším sázkám nelze považovat za správný způsob regulace spotřebitelských soutěží a bonusů v oblasti hazardních her.** Stanovisko totiž paradoxně podporuje bonusy, které podporují zvýšení frekvence účasti na hazardní hře a jsou tak s ohledem na ochranu sázejících mnohem více rizikové.

Odpovědi našich členů:

Většina členů IPRH, 75 %, uvedla, že se současnou právní úpravou bonusových a obdobných programů nesouhlasí, protože vydané stanovisko nereflexuje reálnou situaci na trhu a omezuje (diskriminuje) provozovatele hazardních her oproti jiným podnikatelským oborům, kdy zamezuje poskytovat zvýhodnění na základě spotřeby. Dále uvedli, že stanovisko paradoxně podporuje pouze bonusy zvyšující aktivitu hráče při hraní hazardních her (čím víc vsadím, tím víc dostanu). Naproti tomu standardní marketingové nástroje, které slouží především k soutěži mezi konkurenty a nijak nepodporují vyšší hraní (např. losování "lucky loser" z neúspěšných sázek) jsou zakázány.

Je rovněž nutné podotknout, že nabízení tzv. bonusů je obvyklou celosvětovou praxí na poli hazardních her, kdy se jedná o jeden z nástrojů konkurenceschopnosti legálních provozovatelů na trhu. Jejich nepřiměřené omezení se tak může podílet na rozvoji nelegálního trhu v dané zemi, kdy je notorietou, že nelegální provozovatelé hazardních her nenabízí hráčům žádná opatření zodpovědného hraní a představují tak z pohledu prevence problémového hráčství a snižování rizik hraní hazardních her velké riziko.

7. Omezení doby účasti a povinná přestávka ve hře – otázky č. 18 až 19

Přestože je povinná přestávka ve hře jedním z nejčastěji aplikovatelných nástrojů pro snižování škod a prevencí v oblasti hazardního hraní, platí i u tohoto opatření, že z dosud dostupných studií vyplývá, že efektivita tohoto nástroje na změnu chování hráčů je podle provedených studií velmi malá.¹¹ Jakkoliv se zdá být povinná přestávka vhodným nástrojem pro prevenci ztráty kontroly a pohlčení hrou, provedené vědecké studie dokonce poukazují i na nežádoucí účinky

¹¹ Williams, R.J., West, B.L., & Simpson, R.I. (2012). Prevention of Problem Gambling: A Comprehensive Review of the Evidence, and Identified Best Practices. Report prepared for the Ontario Problem Gambling Research Centre and the Ontario Ministry of Health and Long Term Care. October 1, s 61 2012. <https://opus.uleth.ca/bitstream/handle/10133/3121/2012-PREVENTION-OPGRC.pdf>

povinných přestávek ve hře, které v praxi mohou zvyšovat bažení po hazardní hře a posilovat odhodlání hráčů se k hraní hazardní hry po přestávce vrátit.¹²

Odpovědi našich členů:

Evidence hráčů, kteří museli přerušit hru po 120 minutách, je prováděna u **26,64 %** členů IPRH. Tito uvedli, že se jedná o 31 319 hráčů, z čehož je 1050 hráčů údaj pouze za 3Q roku 2019.

Pouze **18,75 %** eviduje, zda hráči využívají povinnost 15 min přestávku k účasti na jiných hazardních hrách. Tato je podle odpovědí využívána spíše k občerstvení nebo cigaretě, nicméně jsou ojedinělé případy, kdy se hráč účastní živé hry.

8. Sebeomezující opatření – otázky č. 20 až 21

Vzhledem k povaze sebeomezujících opatření, jejichž nastavení je založeno na dobrovolném a individuálním chování každého hráče, je nutné tato opatření považovat pouze za podpůrný prostředek¹³ snižování škod hazardního hraní a prevenci vzniku problémového hráčství a není tak vhodné jejich význam přeceňovat, ačkoliv bezpochyby jsou důležitou součástí zodpovědného hraní. Tento závěr plyne zejména z reálné praxe jejich využitelnosti samotnými hráči. Podle dostupných studií si většina **problémových hráčů limity vůbec nenastaví, nebo si je nastaví v takové výši, že ve skutečnosti nepředstavují žádnou překážku pro jejich účast** na hazardní hře. Podle studie provedené na 47 000 hráčích internetových hazardních her pouze **0,3 % hráčů překročilo své původně nastavené limity**.¹⁴ Jiné studie ukázaly, že jakkoliv naprostá většina hráčů vyžaduje možnost, nastavit si sebeomezující limity, následně této možnosti využije kolem **1 % hráčů**.¹⁵ Ve studii provedené v kanadské provincii Nové Skotsko **například 98 % problémových hráčů** požadovala možnost nastavení sebeomezujících opatření, po jejich zavedení si limity své hráčské vášně nastavilo **jen 2,8 % hráčů**. Podle studie provedené v Austrálii to bylo dokonce méně než 1 %.

Uváděné rovněž potvrzují odpovědi členů IPRH viz níže.

Sebeomezující opatření mohou mít podle dostupných studií¹⁶ na určitý okruh hráčů i negativní

¹² Harris, A., Griffiths, M.D. A Critical Review of the Harm-Minimisation Tools Available for Electronic Gambling. J Gambl Stud 33, 187–221 (2017). <https://doi.org/10.1007/s10899-016-9624-8>
<https://link.springer.com/article/10.1007/s10899-016-9624-8>

¹³ Důvodová zpráva k zákonu o hazardních hrách s 134

¹⁴ Strejcek, Gerhard; Hoscher Dietmar; Eder Markus, Games of Chance EU/Austria. Wien: Linde Verlag Ges.m.b.H., 2019, s 115, ISBN 978-3-7073-4092

¹⁵ Williams, R.J., West, B.L., & Simpson, R.I. (2012). Prevention of Problem Gambling: A Comprehensive Review of the Evidence, and Identified Best Practices. Report prepared for the Ontario Problem Gambling Research Centre and the Ontario Ministry of Health and Long Term Care. October 1, s 63 2012.<https://opus.uleth.ca/bitstream/handle/10133/3121/2012-PREVENTION-OPGRC.pdf>

¹⁶ Strejcek, Gerhard; Hoscher Dietmar; Eder Markus, Games of Chance EU/Austria. Wien: Linde Verlag Ges.m.b.H., 2019, s 115, ISBN 978-3-7073-4092

dopad. Podle této studie hráči, kteří nad svým chováním již ztratili kontrolu, **v případě dosažení svého sebeomezujících opatření následně prudce zvyšují své sázky.**

Studie rovněž prokazují, že pro některé typy her se zdá být účinnějším nástrojem nastavení sebeomezení v podobě časového limitu, u jiných druhů her spíše funguje omezení v podobě maximálních vkladů za časové období.¹⁷ Proto se zdá, že je efektivnější, pokud je využit spíše **menší počet přiléhavějších a účinnějších opatření než snaha implementovat všechny dostupné nástroje do jednoho regulačního rámce**, protože zmiňované může mít za následek naopak odrazení ochoty hráčů si tato opatření nastavit. Tuto skutečnost dokládají i odpovědi členů IPRH založené na běžné každodenní provozní praxi. Hráči současný proces registrace a povinnost jednotlivého nastavení, nebo odmítnutí 11 sebeomezujících opatření považují za příliš zdoluhavý, což je vede k odrazení od vůbec prvotního zamyšlení se nad nastavením těchto opatření.

Jedná-li se o sebeomezující opatření v podobě **časových limitů** některé studie dokonce prokazují, že blížíci se okamžik jejich dovršení motivuje hráče k riskantnějšímu chování a k vyšším sázkám.¹⁸ Proto není tento druh limitů, a to i s ohledem na nedostatečné důkazy o jejich efektivitě na hráčské chování problémových hráčů, prohlásit za efektivní nástroj snižující rizika problémového hráčství.¹⁹

Závěrem IPRH odkazuje na dvě nedávno provedené, zcela na sobě nezávislé, studie týkající se důsledků dobrovolného nastavení **limitu na vklad na uživatelské konto**. Jednu sestavila společnost Paf²⁰ a druhou pak společnost Kindred Group²¹. Studie Paf, kterou provedli vědci z univerzity ve Stockholmu, přišla se zjištěním, že jednorázová výzva ke stanovení limitu vkladu neměla žádný vliv na četnost účasti na hazardní hře nebo čisté ztrátě. Naproti tomu studie společnosti Kindred zjistila, že ti, kteří si dobrovolné limity nastavili, v dalším roce skutečně prohráli méně peněz.

Odpovědi našich členů:

Převážná většina členů IPRH, **75 %**, neeviduje údaje o počtech účastníků hazardních her, kteří dosáhl limitu nastaveného sebeomezujícího opatření. **18,75 %** tento údaj eviduje s následujícími závěry, přičemž se jedná o provozovatele technické hry v land-based i online

¹⁷ Strejcek, Gerhard; Hoscher Dietmar; Eder Markus, Games of Chance EU/Austria. Wien: Linde Verlag Ges.m.b.H., 2019, s 114 až 120, ISBN 978-3-7073-4092

¹⁸ Strejcek, Gerhard; Hoscher Dietmar; Eder Markus, Games of Chance EU/Austria. Wien: Linde Verlag Ges.m.b.H., 2019, s 125, ISBN 978-3-7073-4092

¹⁹ Strejcek, Gerhard; Hoscher Dietmar; Eder Markus, Games of Chance EU/Austria. Wien: Linde Verlag Ges.m.b.H., 2019, s 125, ISBN 978-3-7073-4092

²⁰ Ivanova E, Magnusson K and Carlbring P (2019) Deposit Limit Prompt in Online Gambling for Reducing Gambling Intensity: A Randomized Controlled Trial. Front. Psychol. 10:639. doi: 10.3389/fpsyg.2019.00639 <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2019.00639/full>

²¹ Michael Auer, Niklas Hopfgartner, and Mark D. Griffiths. Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking. Feb 2020.113-118. <http://doi.org/10.1089/cyber.2019.0202>
<https://www.liebertpub.com/doi/10.1089/cyber.2019.0202>

prostředí:

- počet hráčů, kteří dosáhli na limit SOO v roce 2019: 861
- max. výši sázek za 1 den: 125
- max. výši sázek za 1 kalendářní měsíc: 84
- max. výši čisté prohry za 1 den: 327
- max. výši čisté prohry za 1 kalendářní měsíc: 171
- max. počet přihlášení do uživatelského konta za 1 kalendářní měsíc: 55
- max. dobu denního přihlášení na uživatelském kontu do jeho automatického odhlášení: 63
- max. dobu, po kterou účastníkovi hazardní hry nebude umožněno zúčastnit se hazardní hry u tohoto provozovatele po jeho odhlášení z uživatelského konta: 36.

Jeden z respondentů uvedl, že údaje sice eviduje, ale neposkytl čísla dotčených hráčů.

Naopak však mají zkušenost s reakcí těchto účastníků při dosažení nastaveného opatření, a to **68,75 %**. Většina hráčů po **dosažení svého limitu požadovala** zmírnění nebo zrušení opatření, kdy někteří hráči uvedli, že si sebeomezující opatření pouze zkoušeli a poté reagovali negativně, když jim byla sdělena informace, že jim bude opatření změněno až sedmý den a nebudou tak moci hrát. Takový hráči si sebeomezující opatření příště již pravděpodobně nenastaví. Příkladem zřejmě zkušebního nastavení sebeomezujících opatření hráčem je jedním ze členů evidovaný údaj počet přihlášení za měsíc: 214 748 364 nebo výše sázek za 1 den: 2 147 483 630.

IPRH zjišťoval i kolik procent hráčů z celkového počtu hráčů evidovaných provozovatelem si sebeomezující opatření **nastavilo, zmírnilo a zpřísnilo**.

Nastavení SOO	LB* - 0,23 %	Online - 9,05 %
Zmírnění SOO	LB - 0,05 %	Online - 4,1 %
Zpřísnění SOO	LB - 0,01 %	Online - 4,5 %

* Land-based – technická hra, kurzová sázka

Pokud se jedná o způsob, jakým provozovatel nabízí hráčům sebeomezující opatření, tak **68,75 % nabízí hráčům opatření prostřednictvím volného pole, do kterého si hráč zadá hodnotu podle svého rozhodnutí**

9. Marketing a reklama – otázky č. 22 až 26.

Zodpovědná reklama a používání marketingových nástrojů patří mezi neoddělitelné části pravidel a politiky zodpovědného hraní. Ačkoliv je na jednu stranu pochopitelná snaha omezit propagaci hazardních her, na druhou stranu je zřejmé, že legální reklama představuje nástroj,

jak se spotřebitel může dozvědět o legální nabídce hazardních her. Důsledkem pak může být vyvarování se účasti na nelegálně provozovaných hazardních hrách. Přesvědčivé studie, dokládající dopad těchto restrikcí nejsou doposud dostupné. V oblasti alkoholu a tabáku naopak značný počet vědeckých výzkumů naznačuje, že **reklama má určitý vliv na rozdělení podílu na trhu mezi jednotlivými soutěžiteli, ale má velmi malý nebo žádný vliv na celkovou spotřebu** alkoholu a tabáku ve společnosti. Stejně tak rostoucí množství reklamy nevede k lepšímu vnímání hazardních her ve společnosti, **ani k zvyšování prevalence problémového hráčství**.²²

Odpovědi našich členů:

Členové uvedli, že používají standardní marketingové nástroje, kterými jsou webové stránky, tištěná média, letáky, venkovní billboardy, plakáty, sociální sítě (Facebook), rádio. Při využívání těchto nástrojů vždy postupují v souladu s právními předpisy, zejména tedy zákonem č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy.

III. Vyjádření k části III. – Koncepce zodpovědného hraní

IPRH považoval za vhodné vyjádřit se ke koncepci jednotlivých oblastí zodpovědného hraní, které vycházejí z položených otázek, vždy u takové konkrétní oblasti. Proto v plném rozsahu odkazujeme na uvedené u částí I. a II. Dále si dovolíme uvést obecnější závěry ke koncepci zodpovědného hraní.

Je bohužel současným trendem politiky zodpovědného hraní, že regulátoři hazardních her za účelem potencionální nejvyšší možné míry ochrany hráče a společenské odpovědnosti implementují do svých národních úprav všechna ve světě používaná opatření zodpovědného hraní, avšak bez ohledu na jejich efektivitu. *V této oblasti je překotné přijímání nových opatření, aniž by bylo ověřeno, že v praxi mají kýžený efekt. Převažuje zde bohužel snaha udělat aspoň „něco“, aniž bychom tušili, zda přijímané opatření sníží počet problémových hráčů či jakýmkoliv způsobem povede ke snížení dopadů problémového (Public interest s 76).* Sebeomezující opatření jsou tak často vybírána v podstatě z předem definovaných katalogů, které zatím příliš nereflektují dosavadní poznatky z praxe hovořící o účinnosti jednotlivých opatření na chování různých kategorií hráčů.

Velkým limitem zaváděných opatření zodpovědného hraní je také skutečnost, že mnohé ze zaváděných opatření mají spíše **vliv na chování hráčů, kteří nevykazují zvýšené riziko**

²² Williams, R.J., West, B.L., & Simpson, R.I. (2012). Prevention of Problem Gambling: A Comprehensive Review of the Evidence, and Identified Best Practices. Report prepared for the Ontario Problem Gambling Research Centre and the Ontario Ministry of Health and Long Term Care. October 1, s 75 2012. <https://opus.uleth.ca/bitstream/handle/10133/3121/2012-PREVENTION-OPGRC.pdf>

problémového hráčství, přičemž na hráče v riziku mají zanedbatelný nebo žádný vliv.²³

Apriori je totiž ke všem hráčům hazardních her přístupováno jako rizikovým, ač pro většinu hráčů se jedná o bezproblémovou volnočasovou aktivitu. Podle odhadů Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislost, za použití metody výzkumu Lie/Bet, bylo v dospělé populaci 1,8 % problémových hráčů, podle výzkumu mezi praktickými lékaři pak 1,18 % dospělé populace. Uváděné zobecňování pak způsobuje, že efekt některých opatření je přesně opačný a činí z bezproblémových hráčů problémové. Proto se jeví jako velmi účelné ve spolupráci s provozovateli hazardních her, kteří disponují nejširším rozsahem informací a znalostí o každodenní provozní praxi, vyvinout taková opatření, **která skutečně pomohou problémovým hráčům, přičemž nebudou svou povahou nadměrně omezovat většinovou skupinu bezproblémových hráčů.**

Protože součástí položených otázek nebyla problematika stanovování maximálních limitů, zejména sázek nebo výher jako součást opatření zodpovědného hraní, dovolíme se k ní vyjádřit na tomto místě.

- Maximální sázka – studie ukazují²⁴, že z běžně aplikovaných opatření pozměňujících strukturální charakteristiky rizikových her a prostředí, kde jsou tyto hry provozovány se zdá, že mezi efektivní nástroje ve snižování škod hazardního hraní patří právě i omezení výše maximální sázky
- Maximální výhra – neexistuje doposud žádná studie, která by podporovala užitečnost stanovení maximální výhry. Z pohledu mezinárodního srovnání se jedná spíše o výjimečné opatření představující pro mnohé zahraniční dodavatele a provozovatele hazardních her bariéru vstupu na český trh.
- Maximální hodinová prohra – informovanost hráče je podle shora uváděných studií velmi důležitým prvkem koncepce ochrany hráče. Maximální hodinová prohra je však statistický matematický údaj, který nelze pro obyčejného hráče považovat za srozumitelný, a proto nepřináší hráčům téměř žádnou informační hodnotu. Podle australské Productivity Commission, která je státem zřízeným poradním orgánem pro otázky spojené s regulací a sociální politikou může například tento srozumitelný způsob spočívat v uvedení počtu sázek, kvantifikace času a peněz, které by hráč musel vsadit, aby dosáhl například 50 % šance získat hlavní výhru v konkrétní hře.²⁵

Z odborných studií, analýz a článků, které IPRH studovalo, a odpovědí jeho členů (viz závěry

²³ Strejcek, Gerhard; Hoscher Dietmar; Eder Markus, Games of Chance EU/Austria. Wien: Linde Verlag Ges.m.b.H., 2019, s 126, ISBN 978-3-7073-4092

²⁴ Williams, R.J., West, B.L., & Simpson, R.I. (2012). Prevention of Problem Gambling: A Comprehensive Review of the Evidence, and Identified Best Practices. Report prepared for the Ontario Problem Gambling Research Centre and the Ontario Ministry of Health and Long Term Care. October 1, s 61 2012.<https://opus.uleth.ca/bitstream/handle/10133/3121/2012-PREVENTION-OPGRC.pdf>

²⁵ Gerda Reith, (2003). Gambling: Who wins? Who Loses? who wins. Prometheus Books. ISBN 1-59102-073-5. s 162

výše) tak plyne, že **základním východiskem politiky zodpovědného hraní by měla být jednoduchost, srozumitelnost a efektivnost přijímaných opatření z pohledu hráče.** Protože, co se může zdát regulátorovi s ohledem na jeho odborné znalosti zcela jasné, může být pro běžného hráče těžce pochopitelné a složité, kdy v důsledku uváděného nebo příliš invazivního opatření do autonomie rozhodování hráče, vede k odmítnutí takových opatření ze strany hráče a potlačení tak jejich možné efektivity. Opatření, které přimějí hráče k sebereflexi a svobodnému rozhodnutí o další účasti na hazardní hře, resp. ta podporující právo na autonomní rozhodnutí, přijímají hráči s menším odporem a spíše tak ovlivní i následnou změnu hráčova chování. Proto se zdá, že je efektivnější, pokud je využit spíše menší počet přiléhavějších a účinnějších opatření než snaha implementovat všechny dostupné nástroje do jednoho regulačního rámce, protože zmiňované může mít za následek naopak odrazení ochoty hráčů si tato opatření nastavit

De lege ferenda by tedy za úvahu stálo, nahradit denní a měsíční limity maximálních sázek, proher, počtu přihlášení do uživatelského konta nebo doby přihlášení k uživatelskému kontu **jedním limitem maximální výše vkladu na uživatelské konto za kalendářní měsíc.** Tento limit by byl pro hráče jednoduše srozumitelný (hráč dokáže poměrně kvalifikovaně určit, jakou část svého měsíčního příjmu je ochoten prohrát při hraní hazardních her), v praxi by hráčům neumožnil prohrát více, než předem definovanou částku a díky omezenému počtu limitů by pravděpodobně významně vzrostl počet účastníků hazardních her, kteří by k tomuto sebeomezení přistoupili. Rovněž by za úvahu stálo **zjednodušení procesu zápisu do rejstříku vyloučených osob na vlastní žádost,** a to umožněním zápisu přímo provozovatelům hazardních her.

Závěr

Důraz na důsledné vyhodnocení efektivity jednotlivých opatření představuje *conditio sine qua non* pro zefektivnění politiky zodpovědného hraní obsažené v zákoně o hazardních hrách. Mnohé z nástrojů zodpovědného hraní byly do české legislativy přebrány, protože se na první pohled zdály být jako „dobrý nápad“ anebo byly v době psaní zákona používány v jiných jurisdikcích, nicméně v praxi nejen že nemusí vůbec vést ke snížení rizika problémového hráčství, ale v mnohých případech mohou naopak hráče motivovat k riskantnějšímu způsobu účasti na hazardních hrách.

Takové vyhodnocení se však nemůže obejít bez zainteresovaných subjektů, tedy provozovatelů a hráčů hazardních her. Obecně lze tedy do budoucna jedině doporučit větší zapojení legálních provozovatelů do systémů výzkumu, prevence a léčby problémového hráčství, kdy takové zapojení by samozřejmě nemělo mít pouze formální charakter. Provozovatelé hazardních her totiž disponují, pokud jde o chování jejich zákazníků, znalostmi a zkušenostmi, které regulátor nebo jakýkoliv jiný orgán veřejné správy podílející se na tvorbě regulace v oblasti hazardních her zcela logicky disponovat nemůže. Spolupráce s legálními provozovateli hazardních her je tak nezbytným předpokladem pro účinnou implementaci celé řady nástrojů zodpovědného

hraní. Tato snaha je ostatně v souladu s cíli „Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027“. Tento strategický dokument schválený vládou za jeden ze svých cíl označuje „rozšíření realizace screeningu, včasné diagnostiky a krátké intervence v oblasti závislostního chování do praxe“, stejně jako snahu o „*vytvoření podmínek pro zavedení nástrojů snižování rizik na straně výrobců a prodejců legálních návykových látek a provozovatelů hazardních her, včetně možností o těchto nástrojích informovat.*“ Zapojení provozovatelů hazardních her do programů snižování škod nadměrného hraní hazardních her je tak plně v souladu s tímto vládou schváleným dokumentem. Uváděné je tak dobrým krokem k uvědomění si, že vyrovnaná, přiměřená a konkurenceschopná regulace hazardních her je společným zájmem státu i provozovatelů hazardních her a výrobců herních systémů, a jako taková povede rovněž ke zvýšení ochrany hráčů hazardních her a potlačení rozvoje nelegálního trhu, na kterém nejsou žádná zaváděná opatření zodpovědného hraní dodržována.

Důkazem shora uváděného společného zájmu a cílení činností provozovatelů hazardních her na zvýšení ochrany hráčů jsou především opatření patřících do kategorie zodpovědného hraní, která jsou přijímána většinou provozovatelů. Jen u členů IPRH se jedná o 82 % provozovatelů, kteří mají strategii zodpovědného hraní, kterou uplatňují ve své provozní praxi, a skoro 70 % provozovatelů již nyní umožňuje sebevyloučení hráče na základě jeho žádosti. Rovněž uváděné dokládá, že provozovatelé jsou společensky odpovědní a za tímto účelem se dokážou tzv. samoregulovat, což vede ke snížení případných negativních společenských dopadů hazardních her. **IPRH si uvědomuje důležitost takto přijímaných opatření, a proto je jeho prioritou je rozvíjet, a to především v podobě vyvinutí nástroje pro včasnou detekci problémového hráčského chování a vytvoření etických regulačních kodexů.**

Jak jsme již několikrát deklarovali, jsme kdykoliv připraveni se na toto téma potkat, diskutovat a spolupracovat na přípravě dalších dotazovaných oblastí a zejména bychom považovali za účelné, aby se zástupce/i hazardního trhu mohli podílet na vyhodnocení zjištěných závěrů.

Přílohou tohoto vyjádření si rovněž dovoluujeme zaslat přehled odborných studií a analýz k této problematice k dalšímu prostudování. Dále přikládáme vyplněný dotazník k jednotlivým opatřením zodpovědného hraní, Vámi označený jako Příloha č. 2. Přehled nákladů na implementaci a provozních nákladů za rok 2019 je rozdělen do 5 kategorií. Provozovatelé totiž nedisponují tak detailním přehledem o nákladech na každé jednotlivé opatření, ale evidují tyto údaje v souhrnu podle uvedených oblastí.

V případě jakýchkoliv dotazů k tomuto vyjádření, nás prosím neváhejte kontaktovat.

Za dosavadní spolupráci děkujeme.

Institut pro regulaci hazardních her

Přehled odborných studií, analýz a knih

- Abbott, Max; Binde, Per; Clark, Luke; Hodgins, David; Johnson, Mark; Maniowabi, Darrel; Quilty, Lena; Spångberg, Jessika; Volberg, Rachel; Walker, Douglas; Williams, Robert.(2018). Conceptual Framework of Harmful Gambling: An International Collaboration, Third Edition. Gambling Research Exchange Ontario (GREO), Guelph, Ontario Canada.
[https://www.greo.ca/Modules/EvidenceCentre/files/Abbott%20et%20al%20\(2018\)%20Conceptual%20framework%20of%20harmful%20gambling%20-%20third%20edition.pdf](https://www.greo.ca/Modules/EvidenceCentre/files/Abbott%20et%20al%20(2018)%20Conceptual%20framework%20of%20harmful%20gambling%20-%20third%20edition.pdf)
- Professor Max Abbott, Dr Rachel Volberg, Dr Maria Bellringer, Dr Gerda Reith. (2004) A review of research on aspects of problem gambling. Responsibility in Gambling Trust.
https://www.gla.ac.uk/media/Media_34551_smxx.pdf
- Williams, R.J., West, B.L., & Simpson, R.I. (2012). Prevention of Problem Gambling: A Comprehensive Review of the Evidence, and Identified Best Practices. Report prepared for the Ontario Problem Gambling Research Centre and the Ontario Ministry of Health and Long Term Care. October 1, 2012
<https://opus.uleth.ca/bitstream/handle/10133/3121/2012-PREVENTION-OPGRC.pdf>
- Harris, A., Griffiths, M.D. A Critical Review of the Harm-Minimisation Tools Available for Electronic Gambling. J Gambl Stud 33, 187–221 (2017).
<https://doi.org/10.1007/s10899-016-9624-8>
<https://link.springer.com/article/10.1007/s10899-016-9624-8>
- Alex Blaszczynski.(2003). Harm minimization strategies in gambling: An overview of international initiatives & interventions.
https://www.researchgate.net/publication/239548997_Harm_minimization_strategies_in_gambling_An_overview_of_international_initiatives_interventions
- Monaghan, SM & Blaszczynski, A 2010, 'Electronic gaming machine warning messages: information versus self-evaluation', Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied, vol. 144, no. 1, pp. 83-96
https://www.researchgate.net/publication/41110180_Electronic_Gaming_Machine_Warning_Messages_Information_versus_Self-Evaluation
- Gainsbury, S., Blankers, M., Wilkinson, C., Schelleman-Offermans, K., & Cousijns, J. (2014). Recommendations for international gambling harm-minimisation guidelines: Comparison with effective public health policy. Journal of Gambling Studies, 30, 771-788. DOI 10.1007/s10899-013-9389-2
https://www.researchgate.net/publication/237084625_Recommendations_for_International_Gambling_Harm-Minimisation_Guidelines_Comparison_with_Effective_Public_Health_Policy
- Routledge international handbook of internet gambling / Edited by Robert J. Williams, Robert T. Wood and Jonathan Parke. 2012. ISBN

- A critical review of the harm-minimisation tools available for electronic gambling, Harris, a. & Griffiths, M.D., (2017)
- Ivanova E, Magnusson K and Carlbring P (2019) Deposit Limit Prompt in Online Gambling for Reducing Gambling Intensity: A Randomized Controlled Trial. Front. Psychol. 10:639. doi: 10.3389/fpsyg.2019.00639
<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2019.00639/full>
- Michael Auer, Niklas Hopfgartner, and Mark D. Griffiths. Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking. Feb 2020.113-118. <http://doi.org/10.1089/cyber.2019.0202>
<https://www.liebertpub.com/doi/10.1089/cyber.2019.0202>
- Gainsbury, S., & Blaszczynski, A. (2012) Harm minimisation in gambling. In R. Pates & D. Riley (Eds). Harm reduction in substance use and high-risk behaviour: International Policy and Practice. Oxford: Wiley-Blackwell. Pp. 263-278
https://www.researchgate.net/publication/237084625_Recommendations_for_International_Gambling_Harm-Minimisation_Guidelines_Comparison_with_Effective_Public_Health_Policy
- Strejcek, Gerhard; Hoscher Dietmar; Eder Markus, Games of Chance EU/Austria. Wien: Linde Verlag Ges.m.b.H., 2019, ISBN 978-3-7073-4092-1
- Gerda Reith, (2003). Gambling: Who wins? Who Loses? who wins. Prometheus Books. s 162. ISBN 1-59102-073-5